

ÅRSRAPPORT 2016

Médecins Sans Frontières Norway

Leger Uten Grenser Norge

- **Styrets Årsberetning**
- **Årsoppgjør m/ noter**
- **Revisjonsberetning**

MEDECINS SANS FRONTIERES
LEGER UTEN GRENSER

Kontakt oss:

Spørsmål om adresseendring, fast avtale, avtalegiro eller donasjoner til Leger Uten Grenser:

E-post: giverservice@legerutengrenser.no

Telefon: 08898

Gavekonto: 5010 05 15005

Spørsmål om å jobbe i felt:

E-post: rekruttering@legerutengrenser.no

Telefon: (+47) 940 12 441

Pressevakta:

Telefon: (+47) 45 25 29 95

Andre henvendelser/resepsjon:

E-post: epost@legerutengrenser.no

Telefon: (+47) 23 31 66 00

Sosiale medier:

<http://facebook.com/legerutengrenser>

<http://twitter.com/msfnoorge>

<http://youtube.com/legerutengrenser>

<http://instagram.com/legerutengrenser>

**Médecins Sans Frontières Norway
Leger Uten Grenser Norge**

Postadresse:

Postboks 8813 Youngstorget,
0028 Oslo

Besøksadresse:

Hausmannsgate 6,
0186 Oslo

Organisasjonsnummer:

977 097 495

Forsidebilde: Fotograf Luca Sola.

An MSF (Médecins Sans Frontières) nurse Kate Gannon leads the team who evacuate by helicopter 9 month pregnant Yanesi Fulakison, 38yo, who had pregnancy complications that prompted MSF staff on the field and from the emergency coordination office in Nsanje, Malawi, to coordinate an emergency helicopter transport to the nearest hospital. Without urgent and immediate attention the lives of both mother and child were in jeopardy. Thanks to the rapidity of the response, after few hours Yanesi delivery by a cesarean surgery. Currently both of them are in good health.

Årsberetning 2016

Médecins Sans Frontières Norway

Leger Uten Grenser Norge

Leger Uten Grenser er en nøytral og uavhengig medisinsk hjelpeorganisasjon som redder liv og lindrer nød. Vi hjelper dem som trenger det mest – uansett hvem, uansett hvor, uansett hvorfor.

Leger Uten Grenser gir nødhjelp til mennesker i krig, kriser og katastrofer, og andre som ikke har tilgang til grunnleggende helsetjenester. I tillegg varsler vi om overgrep og glemte kriser – fordi færre dør når flere vet.

Leger Uten Grenser i Norge ble dannet i 1996 og er en del av en internasjonal bevegelse, *Médecins Sans Frontières* – MSF. Per i dag består organisasjonen av 24 seksjoner med en internasjonal generalforsamling og styre. Den norske seksjonen har et nært samarbeid med de andre seksjonene. Leger Uten Grenser i Norge er representert i Leger Uten Grensers internasjonale organer.

Det overordnede målet med all vår virksomhet er å hjelpe mennesker i nød i tråd med grunnleggende humanitære prinsipper. Vi er en organisasjon med engasjerte og idealistiske medlemmer, med rotfeste i og støtte fra det norske samfunnet.

I Norge fokuserer Leger Uten Grenser på målrettet rekruttering av personell til våre feltprosjekter, samt innsamling av midler til gjennomføring av prosjekter. I tillegg driver Leger Uten Grenser Norge informasjonsarbeid for å skape oppmerksomhet om humanitære kriser, og jobber med talsmannsarbeid for å skape politisk endring på våre humanitære kjernesaker. Leger Uten Grenser Norge bidrar også med operasjonell støtte til flere av organisasjonens feltprosjekter.

Som medeier i Leger Uten Grensers operasjonelle senter i Brussel, samt deltager i organisasjonens internasjonale fora, er vi en aktiv bidragsyter i utviklingen av bevegelsens operasjonelle strategi og virksomhet.

I 1999 fikk Leger Uten Grenser Nobels Fredspris for «organisasjonens banebrytende humanitære innsats på flere kontinenter».

Leger Uten Grenser utgir årlig en omfattende aktivitetsrapport som oppsummerer våre feltprosjekter og tar opp aktuelle medisinske og humanitære temaer.

Rapporten, MSF Activity Report, kan leses på vår hjemmeside: www.legerutengrenser.no.

Rapporten er også tilgjengelig på våre internasjonale hjemmesider: <http://www.msf.org/en/international-activity-reports>.

1 Redegjørelse for virksomheten

1.1 Rekruttering av feltpersonell

En av hovedmålsettingene til Leger Uten Grenser Norge er å være en solid bidragsyter av internasjonalt personell til Leger Uten Grenser sine prosjekter rundt om i verden.

I 2016 reiste 109 personer fra Leger Uten Grenser Norge på 150 ulike oppdrag i Afghanistan, Angola, Burundi, Egypt, Etiopia, Filippinene, Haiti, Hellas, India, Irak, Italia, Jemen, Jordan, Kambodsja, Kamerun, Kenya, Kongo, Kirgisistan, Libanon, Liberia, Libya, Malawi, Mali, Malta, Mocambique, Myanmar, Nigeria, Pakistan, Papua Ny Guinea, Russland, Den sentralafrikanske republikk, Sierra Leone, Sør-Afrika, Sør-Sudan, Tadsjikistan, Tanzania, Tsjad, Tunisia, Tyrkia, Ukraina, Usbekistan og Zimbabwe.

Leger Uten Grenser Norge rekrutterer og sender ut leger, sykepleiere, jordmødre, bioingeniører, farmasøyter, psykologer samt ikke-medisinsk personell som økonomer, administratorer, logistikere, ingeniører, arkitekter, håndverkere m fl. Organisasjonen rekrutterer nytt personell fortløpende. Vi legger stor vekt på profesjonalitet, personlig egnethet og motivasjon i vår rekruttering. Vårt personell jobber med å gi grunnleggende medisinsk behandling både innen primær- og sekundærhelsetjenesten i land og områder hvor helsetilbudet er svekket pga. humanitære kriser.

Organisasjonen legger vekt på god individuell oppfølging før, under og etter utenlandsoppdrag. Hver enkelt feltarbeider gjennomgår forberedelseskurs, personlig briefing og informasjons briefing før sitt oppdrag. Leger Uten Grenser krever grundig helsesjekk, vandelsattest, attester og diplomer fra den enkelte før utreise. En god oppfølging etter endt oppdrag med medisinsk sjekk, tilbud om psykologhjelp og tilkobling til vårt kollegiale støttenettverk er en del av vår rutine.

1.2 Kommunikasjonsarbeid

En sentral del av Leger Uten Grensers mandat er prinsippet om *témoignage*: å bære vitne og varsle om overgrep og glemte kriser. Gjennom å bære vitne om hva vi ser i felt ønsker vi å framprovosere en bedring for mennesker i nød. Følgende områder har vært fokus i 2016:

Angrep på sykehus

Etter den amerikanske bombingene av MSFs sykehus i Kunduz i oktober 2015 og den norske regjeringens manglende støtte for å aktivere internasjonal humanitær Fact Finding Commission, rettet vi fokus mot å mobilisere opinionen i 2016. Vi fremhevet problemet i media og hadde ytterligere lobbymøter med statssekretær Tore Hattrem. Vi mobiliserte sykehus og det sivile samfunn rundt en 1. minutt stillhet i solidaritet 3. oktober.

Glemte Kriser og Humanitær politikk

Et viktig mål siden 2013 har vært å presse norsk humanitær politikk mot en mer behovsbasert tilnærming gjennom å synliggjøre politisering av bistand og mangel på akutt beredskapsevne i felt. Denne agendaen er nært knyttet til vårt fokus på glemte kriser.

Et tegn på fremgang er at flere politikere og journalister nå snakker om "glemte kriser", både i stortinget og i media, og spørsmål ble stilt av Venstre om å knytte humanitær bistand til humanitære behov. Vi ser også en økt norsk statlig støtte gjennom det Utenriksministeren selv omtaler som «glemte kriser bevilgningen».

Den årlige lanseringen av Leger Uten Grensers liste over 10 glemte kriser skapte også god mediedekning og debatt, blant annet i VG og NRK. Også på sosiale medier genererte vi solid oppmerksomhet om de glemte krisene gjennom en kort film som nådde

hundretusener av nordmenn på Facebook og andre plattformer. Skoleprosjektet om de glemte krisene vokste i 2016 til å omfatte nesten 100 skoler fra alle deler av landet.

Migrasjon og «flyktningkrise»

Etter den positive folkelige reaksjonen på migrasjon i 2015, har 2016 vært preget av et kaldere klima for flyktninger. Leger Uten Grenser har fortsatt fokus på å kreve "trygge og lovlige måter å søke asyl", og har vært standhaftig i vår motstand til EU-Tyrkia avtalen fordi den har som konsekvens at mennesker på flukt må velge mer risikable fluktruter, med økt risiko for liv og helse. Som svar på avtalen protesterte Leger Uten Grenser ved å slutte å motta statlig støtte fra norske og EU-myndigheter.

I motstand mot Legemiddelindustrien: Research and Development-Kampanje

Frem til 2014 jobbet Leger Uten Grenser for en internasjonal avtale om forskning og utvikling av medisiner. I 2014 strandet dette arbeidet, da Verdens helseforsamling ikke stilte seg bak en slik avtale. Men mangelen på medisiner og vaksiner til å stagge ebolaepidemien i Vest-Afrika tydeliggjorde det desperate behovene for en ny, behovsbasert tilnærming til forskning på og utvikling av legemidler. Vi har bidratt med direkte støtte til en global kampanje rundt rapporten www.livesontheedge.msf.org og lanserte rapporten som en underskriftskampanje i Norge i november 2016.

1.3 Innsamling av midler

Gjennom 2016 har Leger Uten Grensers mottatt hovedvekten av sine inntekter fra private givere. Bred støtte fra befolkningen både økonomisk og moralsk er en forutsetning for å nå Leger Uten Grensers mål om å redde liv og lindre nød. For å sikre vår uavhengighet og raskt kunne hjelpe dem som trenger det aller mest har Leger Uten Grenser som prinsipp at private gaver til enhver tid skal utgjøre over 50 prosent av våre inntekter. I de senere år har Leger Uten Grenser internasjonalt hatt en andel private midler på rundt 90 prosent. I 2016 mottok Leger Uten Grenser i Norge ingen offentlig støtte.

1.3.1 Støtte fra privatpersoner, bedrifter, organisasjoner og stiftelser

Private bidrag er med på å sikre organisasjonen økonomisk uavhengighet. Det gir oss mulighet til å handle raskt og gjøre en innsats der behovene til enhver tid er størst, uavhengig av myndigheter og andre institusjonelle givers prioriteringer og budsjetter. Leger Uten Grenser har opplevd en økning i bidrag fra privatpersoner i løpet av 2016. I tillegg til bidragene fra privatpersoner har Leger Uten Grenser stadig flere næringslivspartnere som gir både viktig pengestøtte og bidrar med sin kunnskap.

Støtte fra privatpersoner, også i form av testamentariske gaver og støtte fra bedrifter og stiftelser, er sentralt i vårt innsamlingsarbeid og i 2016 utgjorde det 368,6 millioner.

Om Leger Uten Grensers givere

Leger Uten Grenser har mange givere som støtter oss enten fast eller en gang imellom. Det er viktig for oss å kommunisere med våre givere om de behov og problemstillinger vi møter i vårt arbeid. Regelmessig støtte har blitt en stadig viktigere inntektskilde og det forventes at denne andelen vil fortsette å øke i tiden framover. Leger Uten Grenser benytter seg av flere ulike måter for å gi folk muligheten til å støtte vårt arbeid, blant annet via egne ververe som er ansatt i Leger Uten Grenser og jobber uten provisjon.

Gaver i form av tjenester

Leger Uten Grenser har i 2016 mottatt gaver i form av tjenester og varer, som er innenfor områder organisasjonen har hatt god nytte av, slik som konsulenttjenester og juridisk bistand.

Arven etter Haaken A. Christensen

Leger Uten Grenser mottok i 2008 en betydelig arv etter Haaken A. Christensen. Gjennom 2016 er det fra disse midlene blitt allokert 26,8 millioner kroner til våre humanitære prosjekter i Syria/Libanon og i Den demokratiske republikken Kongo. I tillegg er det bevilget 3,4 millioner kroner til Epicentre's forskningsprosjekter i Niger og til Team Coaching support i det operasjonelle senteret i Barcelona, et prosjekt som driftes av kontoret i Norge. Med 2016 fordelingen er nå alle midlene fra

Haaken A. Christensen arven tildelt i henhold til testamentets ønske. Midlene, samt opptjente renter, har i sin helhet gått til Leger Uten Grensers humanitære prosjekter. Arven resulterte i at det i perioden fra 2008 til 2016 er tildelt om lag 270 millioner kroner til vårt humanitære arbeid.

1.3.2 Offentlige prosjektmidler

Leger Uten Grenser har hatt hyppig og økende kontakt med Utenriksdepartementet for å synliggjøre situasjonen til de menneskene vi møter i felt og derved påvirke norsk humanitær politikk. Leger Uten Grenser har gjennom mange år hatt en god menings- og informasjonsutveksling med både politisk ledelse og embetsverket.

For å kunne gi helsehjelp uhindret legger Leger Uten Grenser vekt på å oppfattes som en uavhengig og nøytral nødhjelpsorganisasjon. Derfor har organisasjonen en restriktiv holdning mot å bruke offentlige prosjektmidler i konfliktland. 20 mars trådte EU-Tyrkia avtalen i kraft. Denne avtalen, som har som mål å redusere antallet flyktningeankomster til Europa over Egeerhavet, setter en farlig presedens for alle verdens flyktninger og underminerer retten til å søke asyl. EU kaller avtalen humanitær, men i realiteten er den politisk og inhuman. I juni 2016 bestemte Leger Uten Grenser seg for å slutte å ta imot offentlige prosjektbevilgninger fra EU-land og andre europeiske land som støttet avtalen mellom EU og Tyrkia.

Offentlige prosjektbevilgninger utgjorde i 2016 totalt kun 10 millioner kroner fra NORAD. Dette var midler tildelt under Artistgalla i desember 2015.

Leger Uten Grenser inngikk i 2014 en to-årlig prosjektavtale med NORAD for 2014 og 2015. Avtalen omfattet våre HIV/Aids- og tuberkulose prosjekt i Malawi og Mosambik. Avtalen ble forlenget til og med 2016 med NORADs tildeling på 10 millioner kroner i forbindelse med Artistgallaen i desember 2015.

1.4 Personal og administrasjon

Leger Uten Grenser holder til i leide kontorlokaler i Hausmannsgate i Oslo. Organisasjonen har ingen fysisk produksjon, og forurenser således ikke det ytre miljø. Kontoret støtter og bidrar til forsknings- og utviklingsaktiviteter gjennom Leger Uten Grensers internasjonale kampanje for tilgang til livsviktige medisiner (Access) samt DNDi (Drugs for Neglected Diseases initiative).

Feltarbeidere rekruttert i Norge har norske ansettelseskontrakter. Personellet avlønnes etter egen internasjonal lønnskala som reflekterer frivillighetstankegangen til Leger Uten Grenser.

I 2016 utgjorde Leger Uten Grensers administrasjon totalt 43,1 årsverk i kontorstillinger og 63,9 årsverk tilknyttet verveaktivitet. Arbeid i forbindelse med internasjonal beredskapsgruppe, samt støtte til feltrelaterte prosjekter innenfor medisin, HR og ledelse utgjorde totalt 3,7 årsverk.

De ansatte ved kontoret avlønnes etter egne satser for Leger Uten Grenser. Styreleder kan frikjøpes inntil en 20% stilling. Denne prosenten ble vedtatt økt til 50% på Leger Uten Grenser sin generalforsamling i mai 2016. I 2016 har styreleder benyttet seg av denne muligheten. Styremedlemmer og frivillig personell forøvrig honoreres ikke.

Ved siden av å yte operasjonell støtte til våre humanitære prosjekter fokuserer i hovedsak det norske kontorets ansatte på arbeidet med vår rekrutterings-, innsamlings-, og informasjonsvirksomhet. Derfor utgjør det norske kontorets virksomhet i stor grad administrative årsverk. Ellers foregår vår operasjonelle og formålsrettede virksomhet ute i felt samt ved våre operasjonelle sentre. Det er denne operasjonelle aktiviteten den norske organisasjonen rekrutterer til og finansierer.

Arbeidsmiljøet på kontoret anses som godt. Sykefraværet har i 2016 ligget på rundt 5%, noe som er lavere enn landsgjennomsnittet. Det forekommer ikke forskjellsbehandling grunnet kjønn i saker som for eksempel lønn, avansement og rekruttering. Av kontorets ansatte ved årets slutt var 52 % kvinner og 48 % menn. Av styrets 10 medlemmer er 5 kvinner.

Ledelsen anser situasjonen som tilfredsstillende, og det har ikke vært nødvendig å innføre spesielle tiltak for å sikre likestillingssituasjonen.

Kontoret har gjennom alle år mottatt god støtte fra frivillig, ikke-lønnet personale.

2 Økonomisk oversikt

2.1 Anskaffede midler

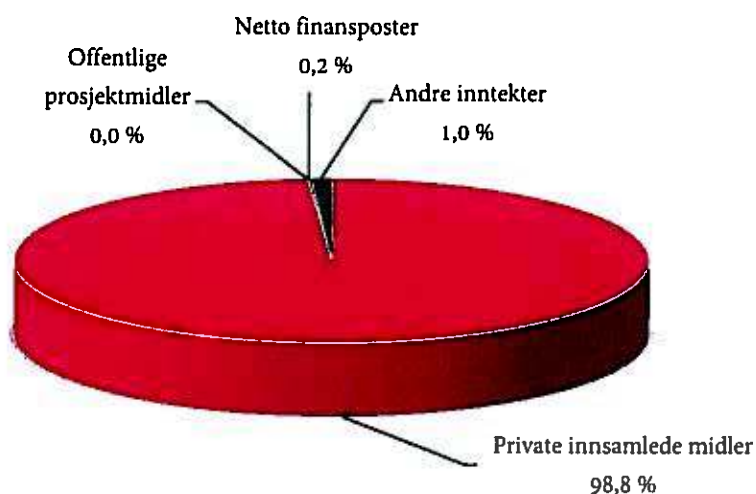
Leger Uten Grensers inntekt var i 2016 på 373,1 millioner kroner. Av dette er omlag 368,6 millioner samlet inn fra private givere. Private innsamlede midler har økt med 49,8 millioner kroner fra 2015. Leger Uten Grenser mottok ingen offentlige midler i 2016 på grunn av beslutningen om å ikke ta imot offentlige midler fra EU-land og andre europeiske land som støttet avtalen mellom EU og Tyrkia. Andre inntekter har hatt en økning på 0,6 millioner kroner fra 2015. Denne posten består hovedsakelig av merverdiavgiftskompensasjon som føres som en inntekt fra og med 2015.

Finansposter dreier seg om opptjente renter i forbindelse med forvaltning av midler fra Haaken A. Christensens dødsbo samt andre private midler mottatt gjennom 2016. Finansplasseringene er i tråd med styrets retningslinjer med hensyn til etikk, sikkerhet, risikospredning og likviditet. Renteinntektene har hatt en reduksjon på 1,7 millioner kroner på grunn av at midlene fra Haaken A. Christensens dødsbo er oppbrukt i 2016.

Totale anskaffede midler består av: (mill. kroner)

	2016	2015	Endring i %
Inntekter			
Private innsamlede midler	368,6	318,8	15,6 %
Offentlige prosjektmidler	0,0	71,0	-100,0 %
Andre inntekter	3,9	3,3	15,8 %
Sum anskaffede midler	372,4	393,1	-5,3 %
Netto finansposter	0,7	2,4	-69,8 %
Sum totale inntekter	373,1	395,5	-5,7 %

Anskaffede midler utgjør hovedsakelig private innsamlede midler med en andel på 98,8 %. Andre inntekter og avkastning utgjør 1,2 %.

2.2 Anvendelse av midler

Den totale anvendelsen av midler til operasjonell virksomhet var i 2016 på 325,7 millioner kroner. Det er anvendt om lag 30,2 millioner fra Haaken A. Christensens testamentene, 11,3 millioner mindre enn i 2015. Anvendelse av offentlige midler har gått ned med 50,6 millioner og var i 2016 på 9,5 millioner kroner. Dette skyldes beslutningen om å ikke ta imot offentlige midler fra europeiske land som støttet avtalen mellom EU og Tyrkia. Anvendelse av andre private midler har i 2016 økt med 44,3 millioner, fra 242,2 millioner i 2015 til 286,5 millioner i 2016. Totalt har derfor operasjonelle kostnader hatt en nedgang på 18,0 millioner kroner.

Leger Uten Grensers informasjonsarbeid ligger på omtrent det samme som i 2015, med 8,2 millioner kroner. Bidrag til andre humanitære aktiviteter (Drugs for Neglected Diseases initiative, DNDi) har gått ned med 0,1 millioner og ligger i 2016 på 1 million kroner. Innsamlingskostnadene går ned med omlag 4 millioner i forhold til 2015, hovedsakelig på grunn av at Leger Uten Grenser hadde Artistgalla på TV2 i 2015. Administrasjonskostnadene var i 2016 på 12,3 millioner kroner, en økning på 0,1 millioner i forhold til 2015.

Anvendelse av midler: (mill. kroner)

	2016	2015	Endring i %
Operasjonelle kostnader	325,7	343,7	-5,2 %
Informasjonsarbeid / Temoignage	8,2	8,2	-0,6 %
Andre humanitære aktiviteter	1,0	1,1	-2,7 %
Leger Uten Grensers formål	334,9	353,0	-5,1 %
Innsamlingskostnader	57,5	61,5	-6,5 %
Administrasjonskostnader	12,3	12,2	0,7 %
Anvendelse av midler	404,7	426,7	-5,2 %

Kommentarer til anvendelse av midler:

Operasjonelle kostnader:	Private og institusjonelle midler allokert til Leger Uten Grensers operasjonelle prosjekter internasjonalt samt Leger Uten Grenser i Norge sin andel av indirekte operasjonelle kostnader ved vårt operasjonelle senter i Brussel. Kostnader til rekruttering av felpersonell inngår.
Informasjonsarbeid/Témoignage:	Kostnader til opinionsbygging, pressearbeid og bevisstgjøring. Lønnskostnad for informasjonsmedarbeidere ved kontoret i Norge inngår.
Andre humanitære aktiviteter:	Bidrag til DNDi, Drugs for Neglected Diseases initiative – forskning på medisiner mot glemte sykdommer.
Innsamlingskostnader:	Kostnader forbundet med innsamling fra private og institusjonelle givere i Norge. Lønnskostnad for innsamlingsmedarbeidere i Norge inngår.
Administrasjonskostnader:	Kostnader til administrativ drift av det norske kontoret. Lønnskostnad for daglig leder og administrasjon ved kontoret i Norge inngår. Inkluderer også Leger Uten Grenser i Norge sin andel av driften av det internasjonale kontoret.

2.3 Virksomhetens årsresultat

Leger Uten Grenser har for 2016 et negativt årsresultat på 31,5 millioner kroner. Underskuddet skyldes hovedsakelig allokering av midler fra arven etter Haaken A Christensen. Underskuddene er kun regnskapstekniske, og organisasjonenes økonomi er svært solid. Det er ledelsens oppfatning at fremlagte resultat og balanseoppstilling gir et riktig bilde av organisasjonens virksomhet.

2.4 Formålskapital

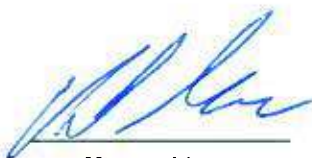
Leger Uten Grenser har en positiv formålskapital på 23,3 millioner kroner som skriver seg fra innsamlede midler. Før årets resultat utgjorde formålskapitalen 54,8 millioner. Midlene fra Haaken A. Christensens testamente ble brukt opp i løpet av 2016 og formålskapitalen består nå hovedsakelig av en ikke øremerket formålskapital på 23,3 millioner kroner. Årsregnskapet er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift, noe styret mener er forsvarlig.

Det har ikke inntrådt hendelser etter 31. desember 2016 som påvirker Leger Uten Grensers resultat eller balanse.

Oslo, onsdag, 26. april 2017

Gunnhildur Arnadóttir
Styremedlem

Vincent Maure
Styremedlem

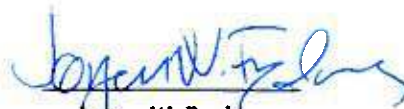
Mali Ebrahimi
Styremedlem

Guro Aasen
Styremedlem

Henrik Vaaler
Styremedlem

Jørgen W. Frydnes
Styremedlem/Treasurer¹

Henrik Glette
Nestleder/Styremedlem

Preben Svendsen
Styremedlem

Fratrædt 31.01.17

Monica Thallinger
Styremedlem

Erwin Van't Land
Daglig leder

Karine Nordstrand
Styreleder

¹ Ansvarlig for styrets økonomikontroll og -oppfølging

Aktivitetsregnskap for perioden

1. januar til 31. desember

Alle beløp i hele kroner

	Noter	2016	2015
Anskaffede midler			
Offentlige prosjektmidler		0	71 000 000
Private innsamlede midler		368 570 669	318 795 269
Finans og investeringsinntekter		714 631	2 368 857
Andre inntekter		3 859 357	3 333 332
Brutto midler anskaffet til humanitære formål		373 144 657	395 497 458
Forbrukte midler			
Kostnader til aktiviteter som oppfyller organisasjonens formål			
- Operasjonelle kostnader	11,12	325 681 025	343 716 714
- Informasjonsarbeid/temoignage		8 156 629	8 203 414
- Andre humanitære aktiviteter	12	1 032 864	1 061 649
Kostnader til innsamling av private midler		56 857 443	60 430 095
Kostnader til anskaffelse av offentlige prosjektmidler		682 520	1 092 533
Administrasjonskostnader	11,12	12 273 523	12 192 676
Sum forbrukte midler	6, 7, 11	404 684 004	426 697 081
ÅRETS AKTIVITETSRESULTAT		-31 539 347	-31 199 623
Tilegg/reduksjon formålskapital			
Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner			10 000 000
Annen formålskapital		-31 539 347	-41 199 623
Sum disponert	4	-31 539 347	-31 199 623

Se vedlagte noter til årsregnskapet

Balanse pr. 31. desember

Eiendeler

Alle beløp i hele kroner

	Noter	2016	2015
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Transportmidler	2	406 547	535 891
Oppussing	2	1 115 702	551 086
Maskiner og inventar	2	885 269	748 198
Sum varige driftsmidler		2 407 518	1 835 175
<hr/>			
Sum anleggsmidler		2 407 518	1 835 175
<hr/>			
Omløpsmidler			
Fordringer	9, 12	23 972 512	11 221 006
Bankinnskudd, kontanter	3	90 323 556	110 476 959
Sum omløpsmidler		114 296 067	121 697 965
Sum eiendeler		116 703 585	123 533 140

Balanse pr. 31. desember

Egenkapital og gjeld

Alle beløp i hele kroner

	Noter	2016	2015
Formålskapital			
Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner	4	0	10 000 000
Annen formålskapital	4	23 257 069	44 796 412
Sum formålskapital		23 257 069	54 796 412
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	12	3 164 158	3 208 702
Skyldig lønn og skattetrekk		6 614 025	5 831 618
Skyldige offentlige avgifter		2 264 662	1 785 332
Avsetninger til prosjekter	5	80 694 485	53 656 364
Renter prosjekt som skal tilbakebetales		57 406	122 087
Annen kortsiktig gjeld	10	651 780	4 132 623
Sum gjeld		93 446 516	68 736 728
Sum formålskapital og gjeld		116 703 585	123 533 140

Oslo, onsdag, 26. april 2017

Gunnhildur Arnadóttir
Styremedlem

Vincent Maure
Styremedlem

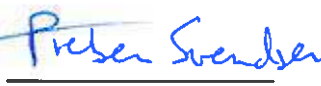

Mali Ebrahimi
Styremedlem

Guro Aasen
Styremedlem

Henrik Vaaler
Styremedlem

Jørgen W. Frydnes
Styremedlem/Treasurer¹

Henrik Glette
Nestleder/Styremedlem

Preben Svendsen
Styremedlem

Fratrædt 31.01.17
Monica Thallinger
Styremedlem

Erwin Van't Land
Daglig leder

Karine Nordstrand
Styreleder

¹ Ansvarlig for styrets økonomikontroll og -oppfølging

Kontantstrømoppstilling

Alle beløp i hele kroner

	2016	2015
Årets aktivitetsresultat	-31 539 347	-31 199 623
Poster i aktivitetsregnskapet som ikke har likviditetseffekt		
Avskrivninger	670 061	933 723
Investeringer, avhendelse og finansiering		
Kjøp driftsmidler	-1 242 405	-1 481 173
Andre endringer		
endringer i fordringer	-12 751 506	13 508 315
endringer i leverandørgjeld/annen kortsiktig gjeld	-3 525 387	4 370 579
endringer i avsetning til prosjekter	27 038 121	-28 239 636
andre tidsavgrensningposter	1 197 055	607 805
Sum andre endringer	11 958 283	-9 752 937
Sum likviditetsendringer gjennom året	-20 153 408	-41 500 010
Likviditetsbeholdning 01.01	110 476 960	151 976 970
Likviditetsbeholdning 31.12	90 323 553	110 476 960
Likviditetsbeholdning 31.12 består av:		
Bankinnskudd, kontanter	90 323 556	110 476 959
Sum	90 323 556	110 476 959

Noter til regnskapet

31. desember 2016

Alle beløp i hele kroner

Note 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven av 1998 og god regnskapsskikk for ideelle organisasjoner. Alle beløp i notene er oppgitt i hele kroner dersom ikke annet er angitt.

Resultatregnskapet er klassifisert basert på aktivitet fremfor art. Formålet med et aktivitetsregnskap er å vise alle anskaffede midler fordelt på hovedtyper, og hvordan disse er anvendt i løpet av regnskapsåret. Note 7 viser kostnader etter art.

Formålskapital benyttes i stedet for Egenskapital. Dette er i henhold til god regnskapsskikk for ideelle organisasjoner. Til forskjell fra andre virksomheter er denne kapitalen en kapital som skal brukes til organisasjonens formål og ikke til utdeling eller lignende.

Inntektsføring

Alle midler er innsamlet i Norge. Inntekter inntektsføres når de er opptjent, som regel på mottagelsestidspunktet.

Arvede midler inntektsføres når organisasjonen har juridisk rett til arven, det er rimelig sikkert at arven vil bli mottatt og verdien kan måles tilstrekkelig pålitelig. Vesentlig arv som ikke er inntektsført, opplyses i note. Se nærmere spesifisering i note 9.

Gaver i form av tjenester inntektsføres dersom fordelene av gaven er målbar. Tilsvarende beløp føres som en kostnad under forbrukte midler. I 2016 har vi mottatt enkelte større gaver der fordelene er vanskelig å estimere. Dette gjelder noe annonsering og konsulentsoppdrag samt lisenser.

Leger Uten Grenser har tidligere år mottatt offentlige tilskudd fra Norad og Utenriksdepartementet til spesifikke prosjekter, som normalt har varighet på 1 år. I 2016 bestemte Leger Uten Grenser Internasjonalt at vi ikke skal ta imot offentlige tilskudd fra EU, inkludert Norge, på grunn av avtalen mellom EU og Tyrkia. I 2016 har Leger Uten Grenser derfor ikke mottatt noen offentlige tilskudd. Gjenværende offentlige prosjektmidler fra tidligere år samt renter holdes separat fra øvrige prosjektmidler. Se note 3 og 5 for mer detaljer.

Leger Uten Grenser søker hvert år om kompensasjon for kostnader til merverdiavgift i henhold til gjeldende tilskuddsordning for frivillige organisasjoner. Dette tilskuddet føres som en inntekt i sin helhet på mottagelsestidspunktet.

Klassifisering og fordeling av kostnader

I aktivitetsregnskapet klassifiseres kostnader i tre hovedgrupper: kostnader til anskaffelse av midler, kostnader til formålet og administrasjonskostnader. Alle kostnader tilhørende en aktivitet er henført til denne. Felleskostnader som kostnader til IT, lokaler, porto, telefon o.l. er fordelt mellom aktivitetene i forhold til antall årsverk knyttet opp mot de ulike aktivitetene.

Klassifisering og vurdering av eiendeler og gjeld

Eiendeler som knytter seg til prosjekter, fordringer som tilbakebetales innen et år samt eiendeler som ikke er bestemt til varig eie eller bruk for virksomheten er klassifisert som omløpsmidler. Øvrige eiendeler er klassifisert som anleggsmidler. Tilsvarende prinsipp er benyttet for gjeldsposter.

Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående.

Markedsbaserte finansielle omløpsmidler

Markedsbaserte finansielle omløpsmidler vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Endring i virkelig verdi resultatføres som finansinntekt/-kostnad. Leger Uten Grenser har ikke hatt noen plasseringer i markedsbaserte fond de siste to årene.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler består av inventar, IT-utstyr og kontormaskiner samt oppussing av lokaler.

Varige driftsmidler balanseføres til anskaffelseskost inkludert innkjøpskostnader, og avskrives over driftsmidlets levetid dersom denne er over 3 år og har en kostpris som overstiger kr 15 000. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende. Påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris dersom det er sannsynlig at påkostningen bidrar til fremtidige økonomiske fordeler, og kostnaden kan måles pålitelig.

Varige driftsmidler avskrives over forventet brukstid etter lineær metode.

Pensjoner

Leger Uten Grenser regnskapsfører pensjonskostnader i henhold til Norsk RegnskapsStandard 6 Pensjonskostnader. Leger Uten Grenser byttet pensjonsordning i 2015 og har nå en innskuddsbasert pensjonsordning hos DnB Livsforsikring AS. For innskuddsordningen kostnadsføres innbetalt premie for aktuelt år. I 2016 ble premie på 1,9 millioner kroner kostnadsført. Årlig innbetaling til ordningen utgjør 4% av all lønn fra 0 G opp til 12 G. Per 31.12.2016 hadde vi 303 medlemmer i ordningen.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstilling for 2016 er utarbeidet i henhold til god regnskapsskikk for ideelle organisasjoner.

Noter til regnskapet

31. desember 2016

Note 2 Varige driftsmidler

	IT-utstyr og Inventar	Oppussing	Transport-midler	Sum 2016
Anskaffelseskost 01.01.	5 214 897	874 886	746 721	6 836 504
Tilgang kjøpte driftsmidler	547 691	694 713	0	1 242 403
Utrangerte driftsmidler	-1 239 245	0	0	-1 239 245
Anskaffelseskost 31.12.	4 523 342	1 569 599	746 721	6 839 661
Akkumulerte av-/nedskrivninger 01.01.	4 466 698	323 800	210 829	5 001 327
Årets av-/nedskrivninger	410 620	130 097	129 344	670 061
Akk. avskr./nedskr. utrangerte driftsmidler	-1 239 245	0	0	-1 239 245
Akkumulerte av-/nedskrivninger 31.12.	3 638 073	453 897	340 173	4 432 143
Bokført verdi 31.12.	885 269	1 115 702	406 547	2 407 518
Årets av-/nedskrivninger	410 620	130 097	129 344	670 061

Lineære avskrivninger - økonomisk levetid	3-5 år	10 år	3-5 år
	Iht gjenstående leietid		

Note 3 Kontanter og bankinnskudd

	2016	2015
Kontanter og bankinnskudd	90 323 556	110 476 959
Av dette er følgende bundet:		
Skattetrekk for ansatte	1 896 097	1 444 843
Depositum	839 015	846 153
Renter som skal tilbakebetales	57 406	122 087
Offentlig finansierte prosjekter	451 284	451 284
Sum bundne midler	3 243 802	2 864 367
Likvide midler disponibelt for Leger Uten Grenser	87 079 754	107 612 592

Note 4 Formålskapital

	Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner	Annen Formålskapital	Sum 2016
Formålskapital 01.01	10 000 000	44 796 416	54 796 416
Årets resultat	-10 000 000	-21 539 347	-31 539 347
Formålskapital 31.12	0	23 257 069	23 257 069

Annen formålskapital består av hovedsaklig av reserver som i henhold til Internasjonal standard skal ligge på omtrent 3 måneders drift, samt private midler som vil bli allokert i 2017. Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner gjelder offentlige midler fra NORAD som vi mottok i forbindelse med Artistgalla i desember 2015. Disse ble brukt i 2016.

Noter til regnskapet

31. desember 2016

Note 5 Avsetning til prosjekter

Avsetning til prosjekter fordeler seg som følger mellom privat og offentlig finansierte prosjekter:

	2016	2015
Offentlig finansierte prosjekter	451 284	451 284
Privat finansierte prosjekter	80 243 201	53 205 080
Sum	80 694 485	53 656 364

Note 6 Personalkostnader, antall årsverk m.m.

Personalkostnader	2016	2015
Lønnskostnader	43 530 465	38 480 495
Arbeidsgiveravgift	6 526 581	5 705 322
Pensjonskostnader	1 848 601	1 787 492
Andre personalkostnader	964 238	962 428
Sum	52 869 885	46 935 737

Antall årsverk/ansatte

I 2016 har Leger Uten Grenser lønnet totalt 154,4 årsverk, hvorav 43,6 årsverk er tilknyttet feltarbeid, 63,9 årsverk består av verve- og annen prosjektaktivitet og 43,1 årsverk er tilknyttet kontorstillinger. Organisasjonen har videre 3,7 årsverk tilknyttet internasjonale feltrelaterte prosjekter, som beredskapsgruppe samt støtte innenfor medisin, HR og ledelse. Innsats fra frivillige og praktikanter utgjorde i 2016 omlag 6 årsverk. Lønnskostnader for feltarbeidere blir viderefakturert til de ulike operasjonelle sentrene i Leger Uten Grenser Internasjonalt og framkommer som en operasjonell kostnad.

Godtgjørelser daglig leder og styre

	Lønn	Pensjon	Andre ytelser	Styrehonorar	Sum 2016	Sum 2015
Daglig leder	797 307	31 892	6212		835 411	565 294
Styret				165 276	165 276	151 324
Sum	797 307	31 892	-	165 276	1 000 687	716 618

Leger Uten Grenser sin nåværende daglig leder ble ansatt i mai 2015. I perioden januar til april 2015 hadde vi en interim daglig leder som også hadde en annen lederstilling og derfor ikke hadde full lønn som daglig leder. Dette forklarer at lønnen var en del lavere i 2015.

Godtgjørelse til revisor

	2016	2015
Revisjonshonoraret er spesifisert som følger:		
Lovpålagt revisjon	109 316	93 750 *
Andre attestasjonstjenester	16 938	6 250
Andre tjenester utenfor revisjon	0	0
Sum	126 254	100 000

Alle beløp er inkl. mva.

* Lovpålagt revisjon i 2015 og 2016 er bokførte kostnader i de aktuelle årene. Det betyr at noe av kostnadene for revisjon i det aktuelle året er bokført i påfølgende år.

Noter til regnskapet

31. desember 2016

Note 7 Kostnadsartsinndeling av SUM FORBRUKTE MIDLER i aktivitetsregnskap

	2016	2015
Humanitær bistand		
- privat finansierte prosjekter	308 371 910	277 245 168
- offentlig finansierte prosjekter	9 500 000	60 070 000
Sum humanitær bistand	317 871 910	337 315 168
Tilskudd til MSF Internasjonalt	3 828 265	4 987 503
Personalkostnader (spesifisert i note 6)	52 869 885	46 935 737
Avskrivning varige driftsmidler (spesifisert i note 2)	670 061	933 723
Annen driftskostnad		
- fraktkostnader	96 955	143 152
- kostnader lokaler	2 289 186	2 102 854
- IT, inventar og utstyr	2 487 342	2 069 286
- reparasjon og vedlikehold	81 243	96 424
- innkjøpte tjenester/konsulenter	3 468 447	1 984 468
- kontorkostnader, telefon og porto	2 113 233	1 918 596
- møte- og kurskostnader	704 040	717 382
- reisekostnader	5 689 007	5 346 528
- reklamekostnader/innsamling av midler	11 052 575	20 842 310
- transaksjonskostnader	1 206 496	1 110 482
- andre kostnader	255 355	193 468
Sum annen driftskostnad	29 443 879	36 524 950
SUM	404 684 000	426 697 081

Note 8 Leasingavtaler ikke balanseført

	Avtale Inngått	Avtale utløper	Årlig leie inkl. mva
Kopimaskiner, Digiflow, 3 stk maskiner, inngått ny avtale i 2016 (fra 1.jan 2017)	21.10.2016	31.12.2022	70 392
Kaffemaskiner - Kaffegruppen, 2 stk maskiner	01.06.2015	01.06.2019	45 016
Frankeringsmaskin, Postrom Maskiner	31.07.2014	31.07.2019	8 956

Note 9 Fordringer

Leger Uten Grenser har pr. 31.12.16 mottatt testamentariske gaver som ikke er realisert. Disse er gjennomgått og vurdert og aktivert i den grad det er rimelig sikkert at inntekten vil bli mottatt og at inntekten kan måles med tilstrekkelig pålitelighet. Leger Uten Grenser har dessuten mottatt testamentariske gaver der arven er falt, men arvets størrelse ennå ikke er klarlagt. Disse gavene er ikke inntektsført da kriteriet om pålitelig måling ikke er oppfylt. Det er heller ikke mulig å sette et estimat for verdien av disse gavene.

	2016	2015
Testamentariske gaver aktivert pr 31.12.	13 645 228	3 945 862
Påløpne inntekter	542 840	1 220 260
Kundefordringer	6 086 788	4 488 732
Forskuddsbetalte kostnader	1 145 059	568 739
Andre fordringer	2 552 597	997 414
Sum fordringer	23 972 512	11 221 006

Noter til regnskapet

31. desember 2016

Note 10 Annen kortsiktig gjeld

	2016	2015
Annen kortsiktig gjeld består av følgende poster:		
Påløpte kostnader	638 530	4 117 251
Annen kortsiktig gjeld	13 250	15 372
Sum annen kortsiktig gjeld	651 780	4 132 623

Note 11 Formålsprosent og Innsamlingsprosent

Formålsprosenten

Formålsprosenten forteller hvor mye som faktisk er brukt på organisasjonens ideelle formål, og beregnes på grunnlag av regnskapslinjene "Kostnader til aktiviteter som oppfyller organisasjonens formål" i forhold til "Sum forbrukte midler."

Administrasjonsprosenten beregnes på grunnlag av regnskapslinjene "Administrasjonskostnader" i forhold til "Sum forbrukte midler."

	2016	2015	2014	2013	2012
Administrasjonsprosent (andel av forbrukte midler)	3,03 %	2,86 %	2,57 %	3,07 %	3,46 %
Formålsprosent (andel av forbrukte midler)	82,75 %	82,72 %	85,96 %	82,34 %	83,35 %
Det resterende er kostnader til anskaffelse av midler	14,22 %	14,42 %	11,48 %	14,60 %	13,19 %

Innsamlingsprosenten

Lov om innsamlinger krever at minst 65 prosent av innsamlede midler skal gå uavkortet til det oppgitte formålet. Innsamlingskontrollen i Norge har i februar 2010 offentliggjort retningslinjer for beregning av nøkkeltallet "Innsamlingsprosenten".

Det beløp som er disponibelt for organisasjonens formål defineres som "Private innsamlede midler", med fradrag av "Kostnader til innsamling av private midler". Innsamlingsprosenten beregnes som disponibelt for formålet sett i forhold til private innsamlede midler.

	2016	2015	2014	2013	2012
Innsamlingsprosenten (disponibelt for formålet)	84,57 %	81,04 %	84,37 %	79,12 %	80,51 %

Note 12 Nærstående parter

Leger Uten Grenser har i 2016 hatt transaksjoner med søsterorganisasjoner i Leger Uten Grenser internasjonalt. Transaksjonene består hovedsakelig av viderefakturerte lønnskostnader for feltarbeidere fra Leger Uten Grenser i Norge til de operasjonelle sentrene i Brussel, Amsterdam, Barcelona, Paris og Geneve. Leger Uten Grenser i Norge overfører prosjektmidler, både private og offentlige, til de operasjonelle sentrene. I tillegg overfører Leger Uten Grenser i Norge bidrag til drift av det internasjonale kontoret i Geneve og det operasjonelle senteret i Brussel.

	2016 (resultat)			2016 (balanse)	
	Inntekt	Kostnad	Gjeld	Fordring	
Søster organisasjoner (Leger Uten Grenser seksjoner i andre land)	0	233 710		451 206	34 984
Operasjonelle sentre (viderefakturert lønn og andre kostnader)	0				4 229 687
Operasjonelle sentre (overføring av prosjektmidler, private og offentlige)	0	315 289 658			
Internasjonale kontoret (tilskudd til drift samt ulike feltrelaterte initiativ)	0	6 176 807			
Sum transaksjoner med nærstående parter	0	321 700 175		451 206	4 264 671

Leger Uten Grenser har i 2016 ikke hatt noen transaksjoner med andre nærstående parter, som medlemmer av styret og ledelsen.

Til årsmøtet i MSF Norway Leger uten grenser Norge

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert MSF Norway Leger uten grenser Norges årsregnskap som viser et negativt aktivitetsresultat på kr 31 539 347. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, aktivitetsregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av organisasjonens finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av organisasjonen slik det kreves i lov og forskrift, og har oppfylt våre øvrige etiske plikter i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og generalsekretærs ansvar for årsregnskapet

Styret og generalsekretær (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å

kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til organisasjonens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av organisasjonens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om organisasjonens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at organisasjonen ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av organisasjonens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 26. april 2017
PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Hans-Christian Berger'.

Hans-Christian Berger
Statsautorisert revisor